

[Sigsgaard.]

vate, er to af årsagerne til, at det går helt skævt med egnsudviklingen. Man kan altså nok på den ene side tilrettelægge de offentlige udgifter — og dér synes jeg nu også at det nogle gange kniber lidt med planlægningen — men hvad hjælper det, når man ingen større indflydelse har på den anden del?

Men grundårsagen til egnsudviklingsproblemerne ligger i selve vores økonomiske system, hvor erhvervsudviklingen koncentrerer sig i visse vækstområder, hvor trafikbetjeningen er særlig god, og hvor arbejdskraftudbuddet er alsidigt med god uddannelse osv. Dér, hvor udviklingen er i gang, accelererer den, som den radikale ordfører også var inde på, og dér, hvor stagnationen råder, sætter tilbagegangen ind.

Det er altså en grundlæggende mekanisme i den kapitalistiske økonomi, og den er det ganske svært at gøre ret meget ved. Det vil altså sige, at den egentlige løsning på egnsudviklingsproblemerne får vi ikke under kapitalismen. Der vil altid på den ene side være bykoncentrationer med høje indkomster, men også med dårlige miljømæssige forhold, og på den anden side mindre udviklede områder med en dårlig offentlig betjening f. eks. og med lavere indkomster. Men der kan gøres langt mere, end der i dag gøres, selv uden at lave om på fundamentale ting i systemet.

Dette forslag peger på visse ting, som VS kan gå ind for. Det gælder de punkter, der indebærer en opretholdelse eller en udvikling af offentlige investeringer i trafikbetjening og sundhedsvæsen.

Derimod føler jeg anledning til at gøre et par særlige bemærkninger om forslaget om en yderligere erhvervsstøtte i form af en låneordning. Lige så snart det drejer sig om erhvervsstøtten — og det er klart, at egnsudvikling i høj grad må sigte på erhvervsudbygningen — støder vi på det problem, at virksomhederne er privatejede, for det betyder, at egnsudviklingsstøtten, også efter dette forslag, i særlig grad vil komme virksomhedsejerne, aktionærerne, til gode. Det gælder mere udpræget ved de eksisterende ordninger inden for egnsudvikling end efter forslaget, det skal dog siges, men det gælder også forslaget.

Det kunne der gøres noget ved. Man

kunne f. eks. stille betingelser, og man burde stille betingelser for at yde støtte til private erhvervsinvesteringer. Blandt disse betingelser kunne være offentliggørelse af nogenlunde detaljerede regnskaber, så man kunne kontrollere, hvad det egentlig var, man støttede, og hvad der kom ud af det, og kontrolmulighed for de ansatte — det hænger sammen med det første — sådan at de også kunne se, hvad der kom ud af det.

Man kunne også stille som vilkår — det burde man efter min opfattelse — at de ansatte godkendte støtten og de vilkår, hvorunder støtten ydedes; det kan man for min skyld godt kalde en vetoret for de ansatte. Jeg husker nok, at handelsministeren en dag i forbindelse med et andet lovforslag sagde, at man kunne jo ikke snakke med uvedkommende om støtten, og det var vist de ansatte, handelsministeren dengang betegnede som uvedkommende. Jeg betragter dem som de mest vedkommende, og derfor må de ind i billedet.

Man kunne også stille det vilkår, at de ansatte får del i det øgede udbytte, der følger af den offentlige støtte, og der følger jo et øget udbytte af den, også selv om det er lån, hvis den er rigtigt placeret. For hvis man ikke sætter sådan nogle bestemmelser ind, betyder det kun, at ejerne sætter deres udbytte op i forhold til det, lønarbejderne får, og det kan jo ikke være rimeligt. Ikke mindst burde det være en betingelse, at den produktion, der søges støtte til, er i overensstemmelse med en samlet plan for udbygningen af egnen, og en sådan samlet plan både for offentlige og private sektorer må altså hurtigst muligt i gang for Bornholm.

Hvis de betingelser, jeg her har nævnt — og der burde sikkert stilles andre, men dette er nogle af de væsentlige — ikke opfyldes, så vil forslaget til dels kun betyde en fortsættelse af den traditionelle egnsudviklingspolitik, og den har spillet fallit, for alt imens man har sat ind og brugt trods alt en del millioner på egnsudvikling, er forskellen mellem de mindre udviklede og de mere udviklede dele af Danmark stadig voksende, og den offentlige betjening af mange egne af Danmark er ved at blive ringere, samtidig med at centrene er ved at ødelægges af forurening — det er så en anden side af sagen. Den gamle egnsudviklingspolitik